

Editorial



Vážení čtenáři,

i přes nepříznivé politické okolnosti je české předsednictví v Radě EU hodnoceno v celé unii jako přínosné i díky akcím, které se konají v České republice. Jednou z nich byla i Konference o přírodních a přírodních blízkých oblastech, uspořádaná ve dnech 27. až 28. května 2009 ve spolupráci s Evropskou komisí, kterou v neformálním rozhovoru před jejím zahájením charakterizoval Václav Havel jako událost z okruhu akcí sice s překvapivě malou publicitou, avšak významných svým dosahem.

Myšlenka uspořádat konferenci vzešla z Evropské komise a zpočátku bylo otáz-

kou, jakou roli při její přípravě může Česká republika, v níž je zastoupení „divokých“ přírodních území nepatrné, hrát. Nakonec můžeme být spokojeni – české předsednictví posloužilo jako jakýsi „most“ mezi Východem a Západem a ukázalo západní Evropě, že největší nedotčené přírodní bohatství se nachází hlavně ve východní části kontinentu a že tedy této jeho části je nutné věnovat alespoň takovou pozornost, jako velkým „restauračním“ projektům v nejrozvinutějších zemích západní Evropy.

Proč ale vůbec konference proběhla? Odhaduje se, že v celé Evropě dnes existuje jen asi jedno procento území, která buď historicky téměř vůbec nejsou přímo ovlivněna člověkem, nebo jsou vyhlášena jako bezzásahová a jejich vývoj je ponechán spontánní autoregulaci. Mnohá z nich jsou velice malá, řada je chráněna v rámci chráněných území, ale pravděpodobně daleko více z nich – zejména mimo země EU – žádné formální ochrany nepožívá; téměř všechna jsou ohrožena civilizačními tlaky v podobě záměrů na jejich ekonomické využívání a realizace projektů neslučitelných s jejich existencí. O mnohých sice máme podrobné informace na úrovni jednotlivých států, často ovšem jen v „papírové“ podobě, avšak souhrnný přehled chybí – mimo jiné i proto, že dosud nejsou dopracovány a sjednoceny příslušné definice, a tak stejné pojmy odborníci v různých zemích vkládají často zcela odlišně. V rámci zemí

EU je řada těchto území pokryta soustavou Natura 2000, vedou se však spory, zda je to slučitelné s jejich převážně bezzásahovým režimem. Zároveň existuje řada důkazů, že jednotlivé politiky EU, např. v oblasti zemědělství, lesnictví a dopravy, sledují ekonomické a sociální cíle a podporují projekty, které tyto poslední zbytky nedotčené přírody ohrožují – dokonce i v zemích mimo EU v rámci zahraniční pomoci – a že zatím chybí jejich jakákoli koordinace. Přitom se všechny evropské země shodují v tom, že tato území mají nezměřitelnou hodnotu. Mají-li tedy zůstat zachována, je zapotřebí okamžitě jednat.

Tyto otázky spolu s desítkami dalších byly na konferenci podrobně diskutovány – poprvé v historii EU i celé Evropy. Výsledkem diskusí je dokument s poněkud kuriózním názvem „Poselství from Prague – An Agenda for Europe's Wild Areas“, adresovaný Evropské komisi a vládám 40 států, jejichž experti se jednání zúčastnili. Právě Evropská komise vyjádřila vůli věnovat problematice „divočiny“ velkou pozornost; protože může očekávat podporu zdola, od členských států EU, existuje velká naděje, že konference přispěje k realizaci konkrétních kroků, které v ochraně přírody na mezinárodní úrovni vidíme jinak bohužel velmi zřídka.

Petr Roth,

ředitel odboru mezinárodní ochrany
biodiverzity Ministerstva životního prostředí

Vyjde mimořádné číslo Ochrany přírody o biologické rozmanitosti a změně podnebí

Jaké podnebí může panovat v blízké budoucnosti v České republice? Budou lesy u nás vypadat stejně jako dnes i za 20 let? Je výstavba dalších přehradních nádrží nejvhodnějším řešením, jak krajinu v ČR přizpůsobit probíhajícím a očekávaným klimatickým změnám? Budou pro skutečně účinnou ochranu významných částí přírody a krajiny stačit současná chráněná území, nebo je cílové druhy planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů v důsledku změn podnebí opustí? Jsou biopaliva první generace dlouho očekávaným zázrakem snižujícím emise skleníkových plynů v ovzduší, nebo módní záležitostí ve skutečnosti poškozující životní prostředí? Na tyto a řadu dalších otázek se pokouší odpovědět zvláštní číslo časopisu *Ochrana přírody*, vydané u příležitosti předsednictví ČR v Radě Evropské unie. Desítky studií z celého světa včetně České republiky potvrzují, že dopady klimatických změn na biologickou rozmanitost začínají být stále zřetelnější. Na druhou stranu ochrana přírody a krajiny dokáže významným způsobem přispět nejen ke zmírňování dopadů klimatických změn snižováním koncentrací skleníkových plynů v ovzduší, ale i k přizpůsobování lidské civilizace zmiňovanému procesu.

Mimořádné číslo časopisu *Ochrana přírody* obdrží předplatitelé zdarma spolu se 4. číslem tohoto ročníku, které vychází v srpnu. Anglická mutace byla představena u příležitosti řádného zasedání Rady ministrů životního prostředí členských států EU, konaného 25. června 2009 v Lucemburku.